Ч. 69 (13.614). Львів, пятниця 16. березня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Довкола афери Ставіського.

НОВА СЕКЦІЯ ТІЛА ПРЕНСА.

ПАРИЖ, 13. III. ПАТ. Сьогодні сім лікарів зробили нові оглядини тіла Пренса. Іменем лікарів д-р Поль ствердив, що: 1) Пренса кинено ще живим під потяг, 2) він умер наслідком ран оргaнізму; 3) дерті рани повстали тоді, коли Пренс ще жив. Аналіза легенів і нирок виказала, що Пренса перед випадком затроєно якимсь наркотиком, який спричинив глибоке зворушення цілого організму.

ЧЕКИ СТАВІСЬКОГО.

ПАРИЖ, 14. III. ПАТ. Парляментарна комісія оголосила список чеків Ставіського, які ...видав, зі списком осіб, яким дано чеки, та висото виплачених сум. Список обіймає 50 сторінок машинового письма.

ЗІЗНАННЯ СВІДКА.

ПАРИЖ, 14. III. Вчора зізнавав перед парляментарною слідчою комісією адвокат Гібо-Рі, який ствердив, що в кабінеті б. мін. Бонета був занятий 8 місяців від 1933. Боне дав йому до зрозуміння, що бажає собі, щоби він виступав як свідок проти міністра. Гібо-Рі справді не складає зізнань в тій справі. Дальше зізнав, що Ставіський їздив до Штрези спеціяльно за тим, щоби зустрітися з мін. Бонетом. Після повороту зі Штрези Ставіський оповідав, що їв обід з мін. Бонетом. Свідок підкреслив, що Ставіський удержував зносини з б. мін. Котом, сен. Сером і інш.

НЕВДАЛЕ САМОГУБСТВО СВІДКА.

ПАРИЖ, 13. III. ПАТ. П-ну Тарі, яка зізнала, що бачила суддю Пренса на ліонському двірці в Парижі перед його виїздом до Діжону, задержано на надбережнім бульварі, коли хотіла кинутися до Секвани. Знайшли при ній лист, в якому заповідає самогубство.

БОЖЕВІЛЬНИЙ АДВОКАТ.

ПАРИЖ, 13. III. ПАТ. До кабінету слідчого судді Ордоно впав адвокат деля Мот і обкинув його лайкою. Хотів навіть чинно його зневажити. Відставлений до комісаріяту поводився досить дивно і хотів розібратися. Коли відводили його додому, плюнув на прохожого капітана зі словами: „Спрячте той часопис мафії". Капітан, бачучи його анормальне поведення, не реагував чинно, тільки велів його арештувати. В комісаріяті адвокат копнув інспектора поліції в живіт. Його відставлено до санаторії, де стверджено, що він дістав нападу шалу.

Ставіський у Парижі все мав опіку.

Нюйорська газета „Сан" приносить допис з Парижа, про дивну безкарність, з якою ошуканець Сергій Ставіський цілими літами доконував своїх ошуканств. Його порівнує дехто з ... Крюгером, але це порівнання не витримує критики, бо Крюгер був підприємець і з конечности, для ратування хвилевого ... пускався на великі ошуканства. Натомість Ставіський лише планував ошуканства, щоби добути гроші на виставне життя. ... раз 40 міліонів дол. в карти в касині ... в Каннах. Після того переконалися, що він ... значеними картами і тому йому заборонено грати деинде. Та всетаки він грав під ... іменем, але, що найважніше, після ... першої афери він дістав позицію поліційного конфідента і тому міг являтися всюди, ще й доносити на інших. Кілька разів його ставили перед суд за ріжні ошуканства, які дійшли до загальної суми 200 міл. дол., але все якимсь таємним способом щезали судові документи і його не могли засудити. Заложення заставного заведення під опікою міста Байони є також одною з містерій, бо вже тоді Ставіський мав кримінальний рекорд за собою. А коли йому дозволено заложити заставниче заведення під чужим іменем, то його поручив публиці один з міністрів і зараз після того асекураційні компанії почали купувати бони, вкладаючи міліони людських грошей в це підприємство. Аж тепер вийшло на верх, що всі ті бони були підроблені.

Совіти продали китайську залізницю.

ЛЬОНДОН, 14. III. ПАТ. Агенція Райтера, ... перед кількома днями заперечила вістку про продаж східно-китайської залізниці, стверджує тепер, що справді вдержується поголоска про доконання продажі. На основі тих поголосок Совіти мали продати державі Манджуко східно-китайську залізницю за 133 міліонів японських ен, що на основі теперішнього курсу дає майже 8 міл. фунтів штерл. Хоча важко дістати потвердження держаних у тайні совітсько-японсько-манджурських переговорів, однак нема сумніву, що напруження, яке було з приводу тієї залізниці, тепер щезло.

Припинення політичних організацій в Естонії.

ТАЛІН, 13. III. ПАТ. В Естонії припинено ... діяльність всіх політичних організацій ... заборонено збори та демонстрації. Рахують ... з можністю відложення виборів президента, виборів до парляменту і самоврядування. При попередніх, тепер уневажнених виборах б. комбатанти здобули перевагу в більших містах.

Безробіття серед інтелігенції.

Видавництво „Людина в Польщі" оголосило ... звіт про положення умових робітників. В звіті з ... цією виказано, що число безробітних умових робітників з 63.000 у ... зросло в Польщі по кінець 1933 до 170 ... В тім числі находиться біля 40.000 молодих ..., що покінчили школи ... роками глядає безуспішно праці. Слід додати, що ріжні школи продукують біля 30.000 абітурієнтів. У звязку з тим виринув проєкт повороту міст на село. Проблема дуже складна, а проте домагається негайної розвязки, оскільки надпродукція інтелігенції не має потягнути за собою небажаних наслідків.

Боротьба за православну єпископську катедру на Закарпатті.

Ужгород, 12. березня.

Одна з „екзотик" Закарпаття — це боротьба в лоні православної церкви. Взагалі релігійна боротьба є одною з цікавіших сторінок історії Закарпаття. Але це лишаємо на інший час.

По часописах пішла чутка про переговори між православним єпископом Дамаскином, сербської національности, з одним греко-католицьким священиком у справі уступлення йому місця єпископа. Можна догадуватися, що місцеві „русскіе", які вважають православія атрибутом русскости, москвофільства, хотять, щоб чужинець-серб уступив їм єпископство, як засіб впливу на народні маси.

Використовування релігійного почуття народніх мас на Закарпатті для осягнення політичних цілей ведеться в досить брутальний спосіб з часу прилучення до ЧСР. Завдяки цьому емігрант Цуркановин, москвофіл з Буковини, знаряддя відомої акції Бобринського, дістав навіть „православний мандат" до сенату. Якби не спекуляція на православію, то Цурканович не каламутив би тут політичних вод своїм москвофільством.

Вже колись була згадка в „Ділі" про досить зручну монархістичну пропаганду арх. Віталія, що заклав на Пряшівщині православну місію, завданням якої є ширити православія на Закарпатті.

Православний рух — трудно назвати чисто релігійним рухом. Це було пробудження національної свідомости у найпримітивніщій ще формі. Це була одночасно й реакція проти уніятського змадяризованого клиру. Якось не хочеться зачіпати цієї дразливої та надзвичайно сумної теми.

Уніятське духовенство на Закарпатті, за виключенням нечислених одиниць, сильно змадяризоване. Нарід бачив у ньому свого національного ворога. Тай тепер це мало змінилося, бо рідко можна зустрінути на Закарпатті уніятського священика, в якого родинною мовою булаб мова українська, народня. Важко стрінути діяча типу оо. Волошина, Желтвая, Ларя — між молодшими священиками. Тому не диво, що православний рух прийняв був такі стихійні форми.

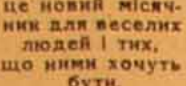
Цікаво, що вели цей рух радикальні елементи села. Православна сільська рада й сільський комітет комуністичної партії — складалися з тих самих осіб. Аж пізніше, коли комуністи почали ширити українську національну свідомість, залишили вони православний рух, що перестав їх цікавити; вони дали йому спокій, а після цього ширення його фактично припинилося. Рух цей вирішили використати інші екстремісти — московські монархісти, що осіли масово в центральній Европі разом зі своїми всіми монархістично-православними церковними єрархами під проводом славнозвісного Антонія Храповицького, що зве себе митрополитом галицьким.

Хоч у Чехословаччині був православний архиєпископ Савватій, по національности чех, що безпосередньо підлягав царгородському патріярхові та фактично він найбільше попрацював для православія на Закарпатті, бо настановляв тут священиків, то православна, московсько-монархістична чорносотенна єрархія, завдяки своїм кольосальним політичним впливам в Югославії, дипльоматичним шляхом примусила Чехословаччину відступити душу православного закарпатського населення її впливові. Тому, що всякі Антонії, які ганебно втікли від своїх „пасомих", не могли з формальних причин осісти на Закарпатті, то православні Закарпаття, хоч і мали свого єпископа Савватія, попали під сербську юрисдикцію. І почалася боротьба в лоні православної церкви між прихильниками архиєпископа Савватія та накиненим чехословацьким урядом сербським єпископом. Засоби боротьби виключають всяке поняття християнської етики. Ця боротьба ще й досі не закінчилася. Ще й досі Савватій має своїх прихильників, що й чути

не хотять про серба Дамаскина, але останній має більшість.

Тепер, коли вірити чуткам, починається вже тихе змагання, — аби сербська церковна єрархія відкликала Дамаскина та признала єпископом москвофіла-автохтона, до того греко-кат. священика (йде тут про відомого д-ра Феницика). Це означає також, що недалекі вибори активізують москвофільський табор, який хоче за всяку ціну та всякими засобами втриматись на поверхні політичного життя Закарпаття.

М. О.

Ювилейне свято Українського Народнього Союзу.

Нюйорк, 26. лютого 1934.

Четвер, 22. лютого 1934, урядове свято народин Джорджа Вашингтона, святкувала нюйорська українська громада великим концертом у Вебстер Голл, в долішній частині міста, недалеко Українського Народнього Дому. Саме на Вашингтонове свято, дня 22. лютого 1894, заложено в місті Шамокін, у стейті Пенсильвенія, в осередку копалень твердого вугля, колишній Руський, тепер Український Народній Союз. Отже маємо сорокаліття найстаршої української центральної організації в Америці. Не для критики свята, а просто для зареєстрування, треба подати програму нюйорського концерту, яким започатковано ювилей УНС. по цілій Америці. Ось вона:

Часть І: 1. а) Гимн Американських Українців, С. Людкевича, б) Гимн Українського Народнього Союза, М. Гайворонського, в) „Бють пороги", Давидовського, відспівав мішаний хор (80 голосів), під орудою Т. Онуфрика; 2. Отворення свята — голова ювилейного нюйорського комітету Ілля Гузар; 3. Сольоспіви оперової співачки М. Гребенецької: а) „Ой упали сніги білі", Гайворонського, б) „Я циганка молода" арія з опери „Запорожський клад" Ланченка-Писаревського, в) „Ой пряла б я куделицю" — народня пісня; 4. Скрипкове сольо Романа Придаткевича: а) „Аркан" і „Козак Нетяга" — композиції Придаткевича, б) „Козацький танок" із „Суїти" Гайворонського; 5. Промова головного предсідника У. Н. Союза, Миколи Мурашка; 6. Деклямація дитини Олеськи Никифорчак — ... ськи — „Гимн Українського Народнього Союза" ... за С. Мусійчука, переклад В. Семенюка; 7. Промова ... був. конгресмена Карла Ф. П. О. Брама — ... ськи; 8. Сольоспіви барітона П. Ординського: ... „Більше літ двісті", опр. М. Гайворонський, б) „... тьох", пісня Укр. Січ. Стрільців — Л. Лепкий, Гайворонський, в) „Безмежнеє поле" — І. Франко, М. Лисенко, г) наддаток: „Ой чого ти почорніло" — ...ченко-Лисенко та „Тюремна пісня" — ... Гайворонський.

Часть ІІ: 1. Промова — д-р Л. Мишуга, гол. редактор „Свободи"; 2. Українське тріо: скрипка — Р. Придаткевич, сопрано — М. Гребенецька, ... — М. Енгель, відограли: „Пісню про чайку" — Придаткевича, „Ой ходила дівчинонька" і „Перепелиця" — самого композитора; 3. „Сороколіття У. Н. Союза" — ... М. Костів, віддеклямувала п-а С. Перестюк; 4. Виступ а) Сопілкової орхестри і б) Скрипково-... вого Гуртка під управою М. Гайворонського: ... „Українська Рапсодія" — Тимольського і „Пісня з ... шенка" з драми Старицької „Дорошенко", в опр. М. Гайворонського; 5. Виступ учнів школи танку В. Авраменка; 6. Народня Стрілецька Пісня, опр. М. Гайворонським. Український Нац. Гимн і Американський Нац. Гимн — відспівав мішаний хор, зложений з ... Іського Хору при українсько-католицькій ... Нюйорку і такогож хору з Йонкерс, оба хори під управою Т. Онуфрика.

В часі павзи гол. комітету Ілля Гузар ... далі для наймолодшого члена У. Н. С. (3-літньо... нець Михась Панчишин) і найстаршого члена ... нюйорський лемко Іван Яворницький). Була ... тографія і відбитка на історичну фільму, яку ... товляє В. Авраменко.

По концерті в великій салі Українського Народнього Дому відбулася спільна ... членів У. Н. Союза в присутности цілого Головного Уряду У. Н. С., що приїхав на ... не засідання. Виголошено низку промов, ... чинаючи від оставших при житті перших ... нів У. Н. С. зперед 40 літ, а то пп. С. Шарий ... і Д. Капітули. В часі вечері були продукції ... ваків, скрипаків і танцюристів.

Забагато думок тиснеться на голову ... січного українського громадянина з нагоди ... вилею найстаршої української організації. ... є люди, які памятають її перші кроки; є ... одиниці, що працювали для цієї організації ... ред найтяжчих відносин, але не пожали ... дів своєї праці. Є такі, що розбивали ... нізацію або до неї вороже ставилися, а ... мають при ній добрий кусень хліба. А кожний передвоєнний іміґрант добре тямить, як ... конвенції У. Н. Союза в Бофало, в році 19.., дякуючи неперебірчивій аґітації так ... „поступових" елементів, відпало від цієї організації 15 з половиною тисяча членів, отже з 20.000 членів остало лише 5 з половиною ... після 20 літ У. Н. Союз знову має 20.000 членів, але зате має 3 з половиною міліона ... майна, має щоденник „Свободу" і тижневик в англійській мові „Юкрайніен Вікли". Все те разом з добре загосподарованою друкарнею, ... ститься у великім власнім новім будинку в ... нюйорській місцевости Джерзи Ситі, у ... Ню Джерзи. Радуємося тим, що маємо 20.000 зорганізованих свідомих членів, але сумно ... з того, що за 20 літ ми мусіли впасти на ... спід, щоби повстати знову і піднестися до ... вісної висоти, замісць додати до попередніх 20.000 членів ще нових 20.000 з якоюсь прогресією.

Коли теперішнє молоде покоління ... вчиться чогось зі згаданого факту, то загоїть ... рани не лише організаційного організму, ... й цілої української громади в Америці. Бо тепер не йде про те, хто візьме верх в організації, але про те, хто загалом перейме за ... оту працю, яку ведено досі і яка ведеться ... пер і хто виплатить посмертне дітям теперішніх членів Українського Народнього Союза.

Власне над тим іде тепер праця серед ... української іміґрації. Коли нам, живучим ... дасться притягнути українську молодь, роджену в Америці, до нами творених й удержуваних організацій, українська громада буде мати ... безпечене істнування на дальші літа.

Треба признати, що праця йде дуже ... сивно.

С. Демидчук

Просвітянські хати на Волині.

Як відомо, замість „Просвіт" на Волині засновують „просвітянські хати". Хоча про ці „хати" вже писалося, але ледви чи широкі кола громадянства знають, що власне вони уявляють собою. „Просвітянські хати" це прибудова політичної організації ВУО (Волинське Українське Обєднання), створеної групою Певного. Щоби бути членом „прос. хати", треба раніше вступити до цієї політичої організації і підписати декларацію, головною точкою якої є зречення з права доходити своїх прав на підставі міжнародніх трактатів. Ці декларації таким чином мають служити за доказ, що українське населення Волині вважає українське питання за питання виключно внутрішньої політики.

Отже так звані „просвітянські хати" не є культурно-освітніми організаціями в стислому розумінні цього слова і не є аналогічні „Просвітам", що іствували на підставі окремих статутів. Ужиття слова „просвітянська", очевидно, мало мету чисто практичного характеру притягання селян, що зжилися з „Просвітою", до цієї суто політичної організації одноззвучністю назви.

І так у дійсності є. Коли ж селяни довідуються про справжній характер „просвітянських хат", то повстають іноді дуже неприємні для їхніх організаторів інциденти. Такий інцидент мав місце на Рівенщині, де селяни заявили представникові центра, що вони не знали, що це „просвітянська хата" і т. д.

Недавно мав місце на Луччині інцидент ... більше серіозного характеру, а саме в селі Омеляннику на Луччині. Зорганізована тут у січні „просвітянська хата" давала виставу. Прибув представник ВУО з Луцька. І раптом один противник „хати" порізав декорації, а юрба її противників розігнала музикантів і публику. Представник центра мусів ратуватися, як прийшлося.

Треба ще до цього додати, що „просвітянську хату" в Омелянику, як і в інших селах, заклав невеличкий гурток людей на ґрунті суперечки з більшістю за солтиса, надіючися, що їм, як організаторам „хати", вдасться провести на солтиса свого кандидата. На подібному ґрунті особистих користей чи амбіцій повстало декілька „хат" і в інших місцевостях.

І через те власне успіх „просвітянських хат" на Волині є дуже сумнівний і тим більше, що волинські села щораз то більше освідомлюються й то в прискореному темпі.

Можна лише дивуватися короткозорости волинських „політиків", що покладають якісь надії на такі організації, як ВУО та їхні „просвітянські хати".

С—с.

ВІДГОМІН СЯНІЦЬКОГО СВЯТА.

Заходом культурно-освітніх і господарсько-кооперативних товариств у Сяноці відбулася ще в дні 30. січня ц. р. величава академія з нагоди 18-их роковин преконізації Кир Йосафата Коциловського на епископський престіл у Перемишлі, яке широким відгомоном відбилось геть по цілій Лемківщині. А на днях, 6. березня ц. р., доручено голові Ювилейного Комітету д-рові В. Блавацькому, карне оречення, бо, мовляв, голова виголосив політичний реферат, а крім того на академії виголошено ще деклямацію п. н. „Україна під займанщиною", хоча її не зголошено. Ось дослівний відпис цього документу:

Starostwo powiatowe w Sanoku. L. K. 635/34. Orzeczenie. Starosta powiatowy w Sanoku, rozpoznawszy w dniu 28. lutego 1934 sprawę karno-administracyjną przeciwko Dr. Wasylowi Bławackiemu, adwokatowi zamieszkałemu w Sanoku, obwinionemu, że dnia 30. I. 1934 na odbytej akademji ku czci 18-letniej rocznicy prekonizacji gr. kat. biskupa ks. Kocyłowskiego nie trzymał się ściśle zgłoszonego programu, lecz wygłosił przemówienie o treści politycznej. Nadto została podczas akademji wygłoszona deklamacja p. t. „Ukraina pod zaborem". Deklamacja ta nie była przewidziana ani w zgłoszeniu ani też w zezwoleniu przez Starostwo wydanem, przez co dopuścił się wykroczenia z art. 14 §. 3 prawa o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych z dnia 27. X. 1933 Dz. U. R. P. N. 85 poz 632, co zostało udowodnione.

Orzeka:

skazać obwinionego na zasadzie art. 19 pow. prawa na grzywnę w kwocie 100 zł. na rzecz Skarbu Państwa Etat Min. Sp. Wew. Dz. 11 §. 19 z zamianą w razie nieściągalności na karę 10 dni aresztu.

Ukarany może w ciągu dni siedmiu od daty doręczenia orzeczenia zwrócić się do Starostwa z żądaniem skierowania sprawy do Sądu Okręgowego w Sanoku, w przeciwnym razie orzeczenie jako prawomocne ulega wykonaniu. — Za Starostę powiatowego: Mgr. J. Trznadel, wicestarosta powiatowy.

В дійсности голова Ювилейного Комітету виголосив вступне слово лишень про вагу гр.-католицької Церкви для українського народу і насвітлив діяльність Ювилята, який присвятив найбільше уваги розвязці заплутаних питань на Лемківщині. Референт не торкав зовсім політичних моментів нашої дійсности. З неменшим здивуванням довідуємося, що на академії нібито виголошено вірш п. н. „Україна під займанщиною", хоча такого вірша взагалі не деклямовано і про істнування такого вірша ніхто тут нічого не знає. Деклямовано лишень вірш п. н. „Святий Йосафате!" Більше деклямацій взагалі не було. Томуто покараний вніс відклик до староства з домаганням, аби всі акти в цій справі переслало окружному судові в Сяноці.

25-ліття філії „Учительська Громада" в Тернополі.

[illegible] 6. березня п. р. відбулися ювилейні сходини членів філії „Учительської Громади" в Тернополі з нагоди її 25-ліття. У численних сходинах крім членів Товариства взяли участь ще [illegible] відпоручники місцевих культурно-освітніх товариств і деякі видніші громадяни.

Сходини отворив відповідною промовою теперішній голова філії „Учит. Громади" проф. д-р Яким Ярема, згадавши тих членів, яких вже нема між живими та покликуючи до почесної президії у сходинах присутніх членів першого виділу перед 25 літ. проф. Івана Боднара, проф. Ізидора Бриковича і проф. Василя Хирів[illegible]. З черги слідували два реферати: проф. д-ра Миколаєвича про історію філії і проф. д-ра Я. Яреми про українське середнє шкільництво в Галичині від 1848 р. по нинішні дні. Невеликий розмірами, але багатий змістом реферат д-ра Миколаєвича торкався виключно місцевих відносин зате реферат д-ра Яреми, що тревав близько дві години, мав загальне значіння і повинен появитися в органі Товариства в цілости.

По рефератах була товариська гутірка на порушені у них теми, але з причини спізненої пори забрали голос тільки проф. Брикович, проф. Водяний і посол д-р Степан Баран.

Сходини своїм високим культурним рівнем залишили по собі якнайкраще вражіння.

—o—

Ляйпціґський ярмарок 1934 р.

Хто жив у Німеччині на протязі останніх [illegible], той мав вражіння, що Німеччина йде до повної господарської руїни. Розглядаючись по всьому [illegible] житті, малось теж вражіння, що [illegible] йде до певної катастрофи, що після того [illegible] невідоме, проповідуване соціялізмом [illegible], який вспів занати бувшу московську імперію, а дальше протягнув був руку на Німеччину. [illegible] початку минулого року очікувано з дня на день комуністичної революції, революції матеріялізму й безмежного егоїзму. Те саме тавро [illegible] на собі посередні ляйпціґські ярмарки. Безоглядна конкуренційна боротьба сильних проти [illegible] давалася відчути на кожному кроці.

Прийшла революція, а з нею новий дух. Минулорічний ляйпціґський ярмарок зовнішно був німецький по духу, але старий по суті. Новий дух не вспів ще заволодіти цілою господарською системою Німеччини. Малося вражіння, що німецьке господарство котиться в пропасть, а особливо [illegible] його туди так голосно проклямований жидівський бойкот. Здавалося, що всі здобутки національної революції скрахують перед матеріялізмом та егоїзмом. Та дух революції показався сильнішим за матеріялізм. Цей дух заставив сильних поступитись слабшим, а мірило матеріялізму замінив мірилом моралі. Переціненння матеріялізму і доведеного до вершка індивідуалізму уступили місце для мобілізації сил для вирівнення соціяльних нерівностей.

Новий дух переміг, а найкращим доказом [illegible] торік проведена акція допомоги безробітним в Німеччині. Ніхто через це не потерпів [illegible] шкоди, а людям допомоглось. І цьогорічний весняний липський ярмарок овіяний тим духом революції. Недовіря зникло, а на верх виходить нову підприємчивість і охота до життя. Головним товчком при цьому є довіря до провідника Гітлера. Також чужинці, які з початку недовірливо глядів на все, що починав Гітлер, приходять поволі до нового переконання. Лише [illegible] жидівство проповідує дальший бойкот.

Минулого року було на ярмарку заступлених [illegible]502 німецьких і 615 чужих фірм. Цього року є їх 7662 і виставова площа займає коло [illegible] тисяч кв. метрів. Число чужих фірм зросло на 12 прц. Деякі нові чужі фірми, як також держави беруть участь в ярмарку, а зате деякі відскочили як Польща та Чехія. Найбільше фірм прибуло на технічну виставку. Дається відчути також і японська конкуренція, яка в цьому році бере участь в ярмарку. Це японська господарська експанзія. Число чужих покупців перевищило значно сподівання.

На ярмарку багато новинок, які годі перечислити в скромній газетній статті. Книжкова виставка притягає до себе публику. Є зацікавлення романовою літературою, найбільше з області фантазії на тему будуччини. Історичний відділ машин, а дальше й виставка рукавиць від найстарших до найновіших зацікавлюють публику. В машинобудівництві переходять поволі до вирібу машин для обслуговування людьми, а не автоматів. Це для того, щоби дати людям працю та щоб і вироби не мали характеру тандити, а мали й людську нотку. Погон в більшости електричний, або стисненим повітрям та малими бензиновими моторами. Надзвичайно цікава сама технічна виставка з її величезною скількістю машин, які всі в руху і справляють страшенний гук.

Цікаве при цьому становище жидів, що приїхали до Ляйпціґу. Вони сподівалися оглянути повне банкроцтво Німеччини, а тимчасом застали тут нове життя. Деякі висловлювали в розмові сумнів про доцільність бойкоту Німеччини. А це вже богато значить.

Нема цього року й більшовицького павільону.

Приглядаючись ближче всьому життю, що кипить в часі ярмарку, видно, що Ляйпціґ є німецьким вікном в Европу. Та не лише німецьким, але інтернаціональним, бо туди з'їздяться покупці з цілого світу. Українському глядачеві приходить думка, чомуб то й нам не спробувати взяти участь в тому ярмарку. Наші вироби моглиб сміло конкурувати з подібними чужими виробами. Ціла імпреза виплатилабся. Український відділ зробив би своє. Може над тим подумають наші установи.

Ляйпціґ, 8. III. 1934 *М. С.*

—o—

СПИСОК
управнених до участи
в першому і другому
ЛЬОСУВАННІ „ДІЛА"

Надіслана передплата за час до кінця червня ц. р.)

643. Преосвящений Микита Будка, 644. Сенатор Юліян Павликовський, 645. Д-р Василь Кашубинський, 646. Інж. Ярослав Середа, 647. Антін Садовський, 648. Проф. Михайло Балаким, 649. о. Олекс. Бучацький, 650. Дир. Степан Волошиновський, 651. Петро Пасіка, 652. Інж. Гнат Хоркавців, 653. Д-р Леонтій Максимонько, 654. Софія Мельникова, 655. Т-во „Зоря", 656. Роман Швед, 657. Михайло Калагур, 658. Теодор Калагур, 659. Петро Стецик, 660. Микола Кожак, 661. Андрій Микитка — всі зі Львова. З краю: 662. Д-р Андрій Перегінець, 663. Йосиф Копитко, 664. Стефанія Рибакова, 665. Григорій Вовк, 666. Іван Цурковський, 667. о. Михайло Козак, 668. Стефанія Барановська, 669. Д-р Іван Подюк, 670. Проф. Ярослав Войтович, 671. Анна Наконечна, 672. Д-р Сава Никифоряк 673. Теодор Грицай, 674. Осип Біловський, 675. Степан Кваснищя, 676. о. Петро Курчаба, 677 Осип Єнкала, 678. о. Юліян Шуплат, 679. Ольга Марґинюк, 680. о. Ілля Первенець, 681. Болеслав Шулякевич, 682. Іван Стрілецький, 683. Іван Сквіртнянський, 684. Григорій Керницький, 685. Т Кіценюк, 686. Й. Винницька, Яворів, 687. о. д-р Микола Панас, 688. Михайло Зубрей, 689. Богдан Чехут, 690. Лев Рудавський, 691. Проф. Микола Сітницький, 692. Семен Макух, 693. Филимон Білозор, 694. Монастир оо. Василіян, Дрогобич, 695. Ярослав Діякон, 696. Михайло Брикайло, 697. Володимир Сайко, 698. Іван Морозенко, 699. Евген Марчак, 700. о. Василь Лаврецький, 701. Теодор Мазурак, 702. Іван Майовський, 703. Д-р Богдан Карпевич, 704. Яків Маґура, 705. Т-во Золаткове, Комарно, 706. о. Єроїм Моравський.

(Дальший виказ в чергових числах.)

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. БЕРЕЗНЯ 1934.

[illegible] ВОЗНЯК 2

Перший вірш на честь кирилометодіївців і його автор.

[illegible] такі мученики вольности з 1847 р. в [illegible] за їх честь, довідуємося з довшої статті [illegible] ч. 6—9 „Дневника руского" п. з. „Слово о Русі і її становищі политическім". Подавши число українців на 15,144.000 душ, із чого 2,774.000 під Австрією, а 10,370.000 під Росією, і навівши межі української етнографічної території, автор [illegible], що галицька інтеліґенція розуміла під Руссю те, чим заволоділа Австрія. Такий обмежений погляд виливав із упертого консерватизму, неприхильного змаганням часу. Не бачучи в Галичині ні традиції, ні віри в майбутнє, автор звертається оком на схід, на безмірні простори, підвласні московському царатові.

[illegible], Київщина й Волинь це те саме або [illegible], що Галичина: інтеліґенція — польська, а народ — українці. Відношення шляхтича [illegible] там таке ж, як у Галичині: селянин [illegible] шляхтича, як уважаючи раб ненависного пана. Але цілком інше там відношення [illegible] влади: вона не сіє ненависти до [illegible], бо [illegible] сильніша від австрійської, [illegible] українці мусять держати зі шляхтою, [illegible] з нею особистими інтересами. Зале[illegible] настановника, клю-ний урядовець віддає йому всю свою пенсію, а сам живе з доходів. Посідачі маєтків виплачують урядовцям таємне їх пенсії. Але пани вдаються в справки тільки з вищими урядовцями, а нижчі урядовці, становий і помічник, обдирають селянина й жида. Маючи гроші, легко можуть пани й жиди позбутися невигідного собі урядовця, тому урядовець щадить жида й уляґає шляхті, а весь тягар здирства спадає виключно на бідного селянина. Наслідком цього селянин ненавидить урядовця і тим самим є ворогом влади. Причиняються до такого настрою селян іще й переходи військ, постої, поведення вояків із селянами й рекрутація. Не сприяючи ні владі, ні шляхті, українець „привязаний тільки до своєї питомої старовини, збереженої в піснях і переданнях. Звідти він бере уявлення про вільність, про матеріяльний добробут і зідхає до свого ідеалу. Варто бачити, з яким захопленням українці слухають старого лірника, що співає їм про старовину, або чесних старих селян, що оповідають про давні добрі часи, про козацтво. А з усіх передань козацтво ділає на них найбільше; дух козацтва, здається, досіль іще живе на Україні, коли навіть молоді паничі радо строяться по козачому так, що бачучи котрого на коні, мимоволі пригадуєш ці вірші:

А я козак з України,
Козак з роду, козак з міни!

Це, очевидно, потомки панів гетьманів, кошових і полковників!"

Чим ближче до Дніпра, тим Русь характеристичніша. Одначе щоб насититися повнотою українського життя, треба бути за Дніпром. „Там уже минуле не є для народу тільки передання, повість, але — добро, неправдою йому видерте. Там народ чує свою кривду й готов за неї відомститися: змити її в крові своїх ворогів. Там нема роздвоєння між шляхтичем і селянином, — одноплемінні, одновірці, однією говорять мовою, одакову понесли кривду й разом будуть упоминатися за свої права". Автор висказав слово „будуть" із усією рішучістю тону, що настрій на Україні страшно неприязний до влади. „Освіта, яка там втиснулася через Київ і Харків, протерла очі шляхті, осліпленій досіль ласками, орденами (ранґами), а для простого народу був і є „москаль" завжди предметом наруги й ненависти".

Сказаному про Україну простиставить автор замкнутість галицьких українців у тісних межах. „Тут народ по революції, замісць підвястися до почуття народньої справи, стався сліпим знаряддям бюрократії; інтеліґенція, кермуючися низькими пристрастями, ділає під впливом особистих виглядів, або зависти й оглядається на віденський сойм".

Далі переходить автор до минулого, щоб „прагматично дійти до теперішности, бо все на світі має свої причини, а всяка причина належить до минулого". З авторового огляду минулого варто згадати підкреслення, що в XIV. в. литовська Русь і Галич уявляють собою щось цілком відмінне від своїх східних співбратів, що „тут вони розійшлись і ніколи вже не злилися в одно, — а більше це причинилася до їх роздвоєння злука Галича, а пізніше Литви з польською Короною".

(Продовження буде.)

Новий лік -- їдь змиюки.

Останніми часами деякі вчені дослідили, що їдь змиюк є добрим ліком і на злобні боляки.

В цій справі відкривник Джек оповідає нам про небувале оздоровлення, яке сталося у Вера Круз, де він перебував на чердаку одного корабля. А саме: один із моряків учув сильні болі грудної клітки. Лікар заявив, що це злобний боляк і що сердезі не було виходу.

Час проминав. Морякові раз-у-раз гіршало. І не можна було цього боляка ніяк вилікувати, бо виявилося, що й оперувати його не було можна.

Одного дня прийшов на корабель, на якому перебував цей недужий моряк, шарлятан мурин заворожник змиів: він кружляв по всіх кораблях, заробляючи таким робом на прожиток. Прийшов він на корабель з тим, що витягне з бороди капітана яйце, про яке капітан й не спостережеться, як воно опиниться в його бороді. Капітан приняв його з реготом і так цей мурин йому припав до вподоби, що дозволив йому улаштувати заразже видовище для моряків.

Між моряками був і недужий моряк. Хоч йому було все гірше, то всетаки він прийшов на видовище мурина. По виставі мурин підійшов до недужого моряка й дуже ввічливо спитав його, що це в нього за недуга. У відповідь моряк відкрив груди і показав муринові боляк. Мурин ще дещо спитав його про хід недуги, а потім підійшов до капітана й до Джека й сказав, що як позволять, то він вилікує недужого.

Капітан вражений певністю заворожника змиів про те, що він вилікує недужого, спитав його у чому скривається його лікувальний секрет. На велике диво приявних мурин відповів: „Укушення змиюки!“ „Як? Їдовитої змиюки?“ — спитав здивований капітан. На притакуючу відповідь шарлятана, капітан дозволив йому за два дні перевести цю спробу. А тому, що лікарі вже не мали надії, щоб недужого вилікувати, то й дозволили на цей досвід: і так недужому не було виходу.

По двох днях прийшов на пароплав мурин. У його мішку, що був завязаний, запримітили рівномірний хвилюючий рух.

Капітан наблизився до недужого й попросив його, щоби він розкрив груди, бо „може соняшна купіль йому й поможе.“ І в порозумінні з мурином, дав недужому шклянку руму з деякою дозою опію.

По кількох хвилинах моряк заснув глибоким сном. Капітан закликав мурина. Цей підійшов, розвязав мішок. І приявні, з деяким острахом, побачили як із мішка висувається головка змиї з найїдовитішої породи. Змиї наблизився до грудей недужого й дзічі впялив свої зубки в тіло, не лишаючи найменшого сліду. Недужий не прокинувся. Але у сні по його тілі пройшли судороги як від болю.

По цій операції мурин дістав умовлену заплату й відійшов усміхнений і вдоволений.

„І по трьох неділях, — оповідає відкривник — моряк міг уже братися за працю. А по десятьох неділях, з того часу, як його вкусила змиюка, щез і сам злобний боляк і заросло місце, де він був. І ще по кількох роках, коли я покидав пароплав, на якому я зробив стільки чудових подорожей, моряк іще служив на пароплаві й боляк, про який лікарі сказали, що невилічний, ніколи більше вже йому не докучав.“

М. З.

ХОЛМЩИНА ВІДРОДЖУЄТЬСЯ.

Подвійне свято в Томашеві.

У місті Томашеві на Холмщині 11. березня ц. р. відбулося подвійне свято: вшанування памяти Шевченка і ювилею місцевого декана о. Михайла Бонецького. Улюбленому панотцеві парохіяни піднесли при кінці Служби Божої гарний образ його патрона і відчитали ювилейну ґратуляційну адресу. По Т. Шевченкові була відслужена урочиста панахида. Продовження обох урочистостей було у вечорі в домівці Томашівського Братства. Ювилята зустрінули хлібом-сіллю і привітальною промовою у віршованій фромі, яку виголосив місцевий церковний староста, дуже діяльний та свідомий громадянин. Після цього панотця посадили на почеснім місці, на спеціяльно урядженому кріслі-престолі. Всі учасники свята заняли місця за столами. З початку відбулася академія в першій частині на честь Ювилята, в другій присвячена памяті Т. Шевченка. На академію складались відповідні промови, співи церковного хору, а найбільш коротенькі вірші. Ці вірші були дуже добре підібрані по змісту і їх з великим запалом виголошували самі діти, від найменших починаючи. Після академії відбувся спільний чай.

Все свято носило дуже сердечний і, можна сказати, родинний характер. Не мало воно нічого офіційно-урядового, а було безпосереднім виявом почувань маси міщан і селян. Треба сказати, що Ювилят у своїй великій скромності затаїв факт свого ювилею навіть перед духовенством. Другою рисою, надзвичайно бадьорою і приємною, томашівського свята був його ентузіястично національний характер. Не можна було вийти з дива на вид, як наче б на наших очах відбувається відродження віками приспаної національної свідомости, відбувається стихійно з нутра самих мас і через наших найменших, через українську дітвору. Справді небуденно зворушлива та й донедавна неймовірна сцена на забутій, многострадальній Холмщині! На святі був присутній і пос. С. Хруцький, що у свому слові підкреслив тісний звязок між національним і релігійним моментами в житті українського народу.

Учасник.

——o——

„Україна, країна степів і льосу“.

Реферат проф. д-ра Пенка в берлінському університеті.

Дня 28. лютого ц. р. відбувся один з чергових викладів Українського Наукового Інституту у берлінськім університеті. Референтом був відомий цілому світові ґеограф **проф. д-р Пенк,** давній приятель українського народу і дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка.

Після вступного слова проф. д-ра Мірчука, директора Інституту, в якому він підкреслив заслуги проф. Пенка перед Україною взагалі й українською наукою особливо, говорив референт на тему: **„Україна, країна степів і льосу“**. Переповнена авдиторія університету, серед якої видно було визначних представників німецької науки, з надзвичайною увагою слідкувала за кожним словом майстерного як з наукового, так і художнього боку, реферату. Короткий зміст його такий:

Хто хоче знати, що є степ, той мусить побувати на Україні. Степ сполучено тут здебільша з глиняним підґрунтом, який і самі українці означують німецьким словом „льос“. Цей льос має ту характеристичну прикмету, що він є разом і ціпкий і розсипчастий, при тім повстав не з відложень у воді, як інші глини, тільки на суші, як це доказують тваринні останки. По суті це несений вітром порох, що помалу осідав, бо був затримуваний степовими травами. Так говоримо на основі епохальної теорії барона Фердинанда фон Ріхтгофена.

Україна є зразковим підтвердженням цієї думки, що льос і степ між собою тісно повязані. Але простори степу і льосу не завжди покриваються. Коли кинути оком на дорогу між басейнами Дніпра та Волгою нижче Казані, то ми завсіди залишаємося в степу з його чорноземом, але льосу вже, як на Україні, не помітно.

Льос повстав в інших умовинах, ніж ті, які привели до сформування сьогоднішніх степів. Ріхтгофен шукав причини повстання пороху в пустинях. Новіші досліди вказують на інше джерело. Він походить з намулу рік, що витікали з великих ледівців ледового періоду. Ці ріки набірали літом, підчас топлення леду, ве... льосальних розмірів; в зимі-ж були маловодні... У повінь заливали вони значну територію, в якій підчас спаду води залишалася більша чи менша кількість намулу. З цього повставав порох, що його розганяли зимові вітри далеко поза границі тої території, яка стояла літом під водою.

Льос України, що йде від 10 до 20 метрів в глибину, не є одностайною формацією. Відложення льосу переривалося кілька разів у часах, коли буйна трава покривала країну і формація пороху не відбувалася. Це саме відповідає тому представленню, що ми маємо про ледові періоди. Вони представляються нам як чергування чотирьох епох заледенення з релятивно теплішими часами між ними. Це відповідає на Україні зміні 4 періодів льосу і трьох періодів степу. В останнім льосовім періоді вже помітна на Україні присутність людини. Безперервну низку слідів льосової людини находимо від України починаючи, аж до середущої Европи. Український льос дає нам докази на те, що Україна вже в останнім льодовім періоді була помостом, звязком між Азією і Середньою Европою. В історичних часах була вона часто-густо для степових азійських орд дорогою в Европу. Льос і степ разом вказують на ролю, яку Україні судилося виконувати впродовж тисячеліть.

——o——

З орґанізаційного руху.

ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА М. ПЕРЕМИШЛЯ.

Дня 25. 2. ц. р. відбулась довірочна нарада українського жіноцтва в справі виборів до ради міста Перемишля. В нараді взяло участь около 80 жінок з усіх кругів українського населення в Перемишлі. Основний популярний реферат виголосив посол д-р В. Загайкевич. Вибрано комітет, зложений з 8-ох жінок, до помочі загальному Громадянському Українському Комітетові до виборів до ради м. Перемишля. Крім цього кілька учасниць зголосилось добровільно до помочі у виборчій праці. Є оправдана надія, що патріотичне, енерґійне українське жіноцтво м. Перемишля розвине успішну акцію, яка в кожнім випадку, абстрагуючи від виб. вислідів, причиниться до освідомлення нашого жіноцтва в Перемишлі по всіх закутинах міста.

——o——

По широкому світі.

— Мін. закорд. справ Франції, Барту, вибирається до Брюсселі, звідки виїде до Варшави і Праги.

— Швайцарський мін. судівництва Геберлен, що на цьому пості мав за собою вже 14 літ праці подався до димісії, бо нар. збори відкинули проєкт внесеного ним закону про охорону швайцарського союзу.

— Варшавський сойм видав судам для ... ц. м. після бурхливих нарад послів Розена, Ґрюнбавма й Лєсневського, Длуґоша (ББ), Цюбовського, Каковського, Фіделюса й Ляховського (ББ).

— В Еспанії дальше неспокійно. На провінції проходять заворушення та бійки з поліцією.

— Конґрес французьких соціялістів відкинув 3752 голосами проти 75 проєкт вислати делеґацію до Москви, що мала обговорити з проводом III. Інтернаціоналу спільну акцію серед робітництва у Франції.

— На Атлянтійськім Океані відбудуться ...тиденні маневри 86 англійських воєнних кораблів, що разом мають 40 тис. моряків залоги.

— Палата репрезентантів приняла проєкт закону, що передбачує виплату б. американським воякам суму 2 міліярдів 200 міл. долярів.

— У звязку з пацифікаційною акцією в Мандшурії ... року зголосило досі льояльність для японської влади 25.000 повстанчих осіб ... вам 150 тисяч осіб.

— Як повідомляють з Токіо, досі ... по 13 людей із залоги японського торпедовця Томотсуру і виловлено тіла 17 людей.

Неспокійний день у соймі.

[illegible] 15. ц. м. була саля сойму тереном вже [illegible] сварок та політичних порахун[illegible] основу дала справа видачі послів [illegible] Ставіна і Кшшока з Людового Строн[illegible] судові. В обороні посольської неторкано[illegible] послів виступив дуже рішуче б. [illegible] Ратай. Він зазначив, що промова [illegible] всі прикмети безвадійности та що [illegible] пос. Кшшока годі притягати до відпо[illegible] за те, що напр. порівнював ціни поль[illegible] в Італії в краю і за кордоном, за [illegible], що краще сидіти в тюрмі, як [illegible] „в такі часи, що краще сидіти в тюрмі, як [illegible] речі" та за заяву, що деяким полі[illegible] треба плювати в обличчя.

У вислідї промови пос. Ратай заявив, що нема основ для видачі і цього й інших послів судові, що викликало голосну дискусію з ним пос. Бурди (ББ), оплески на лаві опозиції та протести з боку проурядового табору. Опісля говорив у відповідь йому пос. Санойца з клюбу ББ, а з черги Стронський з Клюбу Народового, пос. Бабський з Кл. Людового і пос. Недзялковський з ППС, що теж заявився проти видачі послів судові. Усі промови були видержані в гострому тоні й не диво, що викликували то з того, то з цього боку протести, виклики й оплески. Всеж таки, коли після цих промов прийшло до голосування, голосами клюбу ББ видачу послів ухвалено.

Арештування польського письменника.

УЖГОРОД, 14. ІІІ. ПАТ. Нині в Кошицях [illegible] ревізію в хаті Стан. Ташицького, [illegible] письменника, який є тут у харак[illegible] комітету культурної помочі для поляків у Чехословаччині при тутешньому радіо. Ташицького арештували. Причина арештування десі невідома. Ташицький відомий з відчитів про Польщу в тут. радіо.

Дольфус про свою гостину в Римі.

ВІДЕНЬ, 14. ІІІ. ПАТ. В інтервю з агенцією [illegible] канц. Дольфус сказав, що приїхав до [illegible], щоби стиснути руку приятелеві, з яким [illegible] не лише бажанням мирної співпраці, [illegible] особистою симпатією, скріпленою ще почу[illegible] за це, що Італія зрозуміла поло[illegible] Австрії та її умовини й життєві потре[illegible] Італія піддержує теж всякі змагання Ав[illegible] в ділянці господарської відбудови краю. [illegible] Італія робить це теж у власному [illegible], одначе значіння італійської концепції основується на тому, що власні інтереси Італія вяже з інтересами інших. Далі канцлер висловив вдоволення з добрих взаємин, які затіснюються між Австрією, Італією та Мадярщиною. Канцлер іще раз підкреслив конечність удержати незалежність Австрії, що має значіння для всієї Европи. Конференція трьох премієрів у Римі причиниться до осягнення спільних цілей трьох держав, цілей господарського характеру.

Управа тютюну.

Ґрунт.

[illegible] клімату, найважнішим чинником роз[illegible] рослини є ґрунт. Не можна означити, [illegible] з цих чинників важніший, бо вони тіс[illegible] між собою та впливають на себе взаємно.

Ґрунт під управу тютюну досліджували [illegible] менше, ніж інші чинники. Більшість [illegible], чи то чисто наукового характеру, чи [illegible] популярно-публіцистичного, має про ґрунт [illegible] короткі згадки, що не вичерпують цілости [illegible]. Причиною цього не є недоцінене [illegible] ґрунту для розвитку тютюневого ку[illegible], що тютюн, як і інші рослини, мо[illegible] з меншим або більшим успіхом плянтува[illegible] на ріжних ґрунтах.

Цілий ряд учених і дослідників твердить, [illegible] батьківщиною тютюну є Кордилієри, де [illegible] не є тропікальний, а ґрунт не надто до[illegible]. З цього вони виводять, що тютюн пови[illegible] добре розвиватися в кожнім поміркованім [illegible] на ґрунті навіть менше, ніж середньої [illegible].

[illegible], що тютюн, як і кожна рослина, [illegible] здібність пристосовуватися до клімату й [illegible], але тим не менше ці два чинники так [illegible] впливають на розвиток тютюневого ку[illegible], що витворюють спеціяльні ґатунки й від[illegible], кращої або гіршої якости з погляду став[illegible] до нього вимагань.

Якби можна було встановити рецепту на [illegible] ґрунт під управу тютюну, треба би [illegible] зробити на підставі досліду хемічного скла[illegible] тютюну. Такі досліди були зроблені, а їх ви[illegible] ілюструє нам нижче подана табеля.

[illegible] склад тютюну на легкій глині й урожайнім піску.

[illegible]	На глині.		На піску.	
	84,52 % — 90,24 %		80,50 % — 86,56 %	
	В листях	У стовбурі	В листях	У стовбурі
	У %		У %	
Окис потасу	до [illegible]	до 6,30	до 5,70	до 8,50
„ вапна	„ 5,30	„ 2,70	„ 7,00	„ 3,75
„ фосфору	„ 0,75	„ 2,10	„ 1,00	„ 2,70
„ [illegible]	„ 0,45	„ 1,50	„ 0,55	„ 2,00
„ [illegible]	„ 1,10	„ 0,10	„ 1,40	„ 0,13
[illegible]	„ 0,90	„ 0,45	„ 1,15	„ 0,40
„ [illegible]	„ 0,90	„ 0,30	„ 1,15	„ 0,30
Хлор	„ 1,05	„ 0,45	„ 1,40	„ 0,40
Окиси заліза	„ 0,30	„ 0,28	„ 0,40	„ 0,38

[illegible] мінеральні складники рослина втягає з [illegible], тому ґрунт мусить їх в достатній [illegible] достарчи[illegible]. Пожадане є, що людина може штучно збагатити ґрунт потрібними складниками, через відповідне угноєння, дійдемо до внеску, що з погляду хемічного складу найкращим був би ґрунт, що має сам у собі ці складники в найбільше відповідаючих кількостях.

Але крім того треба памятати, що в раціональній плянтації тютюн не може розвиватися довільно, а залежно від людських вимог мусить мати одних складників менше, других більше. Нпр., велика кількість хльору зменшує інтенсивність спалювання тютюну, а навпаки, потас значно підносить інтенсивність спалення, отже підносить і якість тютюну, а рівнобіжно до того й його вартість.

Крім вище вказаних мінеральних складників, тютюн має цілий ряд органічних квасів, як нпр. яблучний, цитриновий і ін., а крім того від 0,4 прц. до 1,2 прц. таких складників, як етеричні олійки, барвники і гарбники. Власне ці останні найбільше впливають на якість тютюну, на його смак і запах.

Отже, слід створити найсприятливіші умовини для тютюневого куща, щоб він міг витворювати відповідні продукти, черпаючи до того потрібні складники з ґрунту і з повітря.

Побіч самих віджививчих складників у ґрунті не менше значіння має сила їх присвоювання тютюневим кущем. Тютюнева рослина у порівнанні до своїх розмірів має не дуже сильно розвинену коріневу систему, отже треба їй облекшити поживу. З того огляду ріля під тютюн мусить мати всі потрібні рослинні складники в стані легкім до присвоєння.

Загально можна сказати, що менше вартісні відміни тютюну вдаються на тяжких ґрунтах, осягаючи максимальну вагу з великою кількістю нікотини й даючи добрий матеріял до тютюневих екстрактів. Щодо вищих ґатунків тютюну, то вони дають кращі результати на легших ґрунтах.

Часом чуємо твердження, що плодючий чорнозем не надається під управу тютюну. Хоч є у цьому частина правди, то всеж не слід цього узагальнювати й думати, що на чорноземі тютюн не вдається цілком.

Щоб утримати належну структуру ґрунту й уможливити в ньому хемічні процеси, що облекшують присвоєння рослиною хемічних складників, є необхідна порохнявка. Не можна також поминути мовчанкою світу мікроорґанізмів і його впливу на ці процеси. Під управу тютюну найкраще надаються ґрунти продувні, пухкі і пропускні, а мікроорґанізми, розкладаючи орґанічну масу, беруть у той спосіб чинну участь у творенні порохнявки.

Німецький дослідник Гамершляґ може посунувся задалеко, коли твердив, що тютюн є продуктом порохнявки. Завелика кількість порохнявки причиняється до того, що дістаємо багатий збір з великою кількістю нікотини, і темною барвою листя, отже гірший ґатунок тютюну.

Одначе щодо Галичини, Волині й Полісся ці побоювання є зайві, бо наші чорноземи не належать ані до занадто плодючих, ані до тяжких.

З поданої тут табелі бачимо, що крім більших кількостей потасу, вапну й фосфору тютюн вимагає в малих кількостях інших складників, що находяться в наших ґрунтах у задовільній кількості.

Загально можна сказати, що під управу тютюну найкраще надаються легкі чорноземи, кращі піски, пропускні білиці, лесси, легкі надрічні іли, пропускні підзоли з домішкою піску. Цілком не надаються під управу тютюну ґрунти підмоклі, тяжкі глини, тяжкий і непропускний чорнозем, глей, торф і мало врожайні піски.

Тютюн найкраще вдається після окопових або олїйстих рослин, гірше після збіжа або метеликових рослин. Досліди виконувані в Делі над полісовими новинами, де спалено викорчуваний ліс і заорано попіл, виказали, що новини дуже добре надаються до управи тютюну. Але слід памятати, що новини мусять бути добре вироблені.

Тютюн можна садити цілий ряд років на тім самім полі, при чому якість і вартість тютюневого листя з такої плянтації зростає. В цих випадках треба лише вживати відповідного угноєння. Одначе з хвилиною, коли побачимо, що в цім місці звилася більша кількість шкідників або тютюневих недуг, що погіршують стан плянтації, мусимо плянтацію перенести.

Не слід думати, що тютюн за кілька років цілком виняловить ґрунт. Очевидно, що ґрунт після парολітньої плянтації буде у досить значній мірі позбавлений деяких складників, одначе після підсилення її обірником буде дуже добре надаватися під полеві й городові рослини.

Як тютюн добуває з землі найважніших складників по відношенні до інших рослин ілюструє нижче подана таблиця.

Цифри ці віднесені до пересічного збору з 1-го гектара.

в кільограмах:	N	P_2O_5	K_2O
Збіжеві	60	30	50
Бараболя	75	30	110
Цукрові буряки	75	35	150
Пашні буряки	110	40	250
Горох	100	30	50
Біб	200	50	125
Лубін	125	30	60
Черв. конюшина	80	40	125
Люцерна	250	60	150
Ріпак	100	50	90
Тютюн	100	25	115

З цього бачимо, що тютюн не надто виняловлює землю з цих найважніших складників, необхідних до життя рослин. Коли ще візьмемо під увагу відповідне вжиття погноїв підчас тревання плянтації в даній місці, то кожний мусить погодитися, що коли додамо обірник, кожна рослина буде в цім місці дуже добре розвиватися й повинна видати дуже добрий збір.

Отже рільник не потребує побоюватись, що через плянтування тютюну пізніше стратить на якийсь час занятий тютюном простір або мусітиме знов вложити в ґрунт зиски осягнені з плянтування тютюну в формі великої кількости штучних погноїв, щоб піднести до нормального стану його продукційну спроможність. Навпаки, вище подані цифри вимовно стверджують, що для цілого ряду рослин тютюн є якнайкращим попередником.

Щодо українського хлібороба, то його становище в управі тютюну по відношенні до більшости земель Польщі є уприві́леєне, бо з одного боку, Східна Галичина має в Польщі найвідповіднійший клімат до управи тютюну, з другого боку, врожайні піски, лесси й редукований чорнозем — це ґрунти, що виступають у цілій Східній Галичині й Волині, а власне ці ґрунти є до управи тютюну найвідповідніші.

Шпак.

Преса — це нині найпевніша зброя у змаганнях народу. Тому кожний український громадянин повинен стати передплатником „Діла".

Зразки ідейної полеміки.

Журнал „Ми“ про „Вістник“. — Відповідь „Вістника“. — Наклепи та інсинуації замісць аргументів.

Друга книга літературного чвертьрічного журналу „Ми“ (зима 1934 р.) приносить у відділі рецензій на першому місці статтю Андрія Крижанівського про „Вістник“. Стаття ця наробила вже чимало шуму, головно тому, що її автор — один із недавніх іще однодумців Д. Донцова, редактора „Вістника“. Кінчиться вона так: „Хотілосяб вірити, що в наступному році „Вістник“ надолужить оці свої дефекти і дасть трохи більше літератури й трохи менше Донцова. Коли-ж ні, то він ризикує стати анахронізмом, принаймні в тій своїй частині, яка так гордо називається: місячник літератури. А це булоб всеж великою прикрістю, передовсім для нас, молодих націоналістів, які хотіли би вбачати у „Вістнику“ лише найкраще, а крім того віднестися з повною пошаною до його редактора, що дійсно справді багацько зробив для українського націоналістичного руху.“

Тимто вся критика А. Крижанівського набирає особливої гостроти. Він перший із молодих склав повний реєстр гріхів Донцова, зрештою віддавна приватно повторюваних у колах інтелігенції, незамотиличеної барабанною пустомельщиною. Ось ті гріхи: 1. Війна Донцова з демократизмом давно вже не нова і він віддавна повторяє старі речі; коли він товче в ступі те саме кілька років, рахує на наївність і невибагливість читача. 2. Стиль кострубатий і неохайний. 3. Статті не можуть позбутись суто персональних, інтимних розрахунків автора з його політичними чи особистими ворогами. 4. Донцов у полеміці не вагається заглядати до лексикону вуличної лайки. 5. „Не відповідає нам рівнож і нас зовсім не переконує самозакоханий тон та сплащені віденсько-кавярняні (а може й просто з „Уніону“) дотепи. 6. „Почуття міри — це власне і є прикметою „homo europeus-a“, за якого так уперто бореться в нашій дійсності. І цього почуття Донцов, роблячи свою особу віссю, навколо якої обертається цілий „Вістник“ (а за ним і... всесвіт), на жаль, не має. Внаслідок цього впроваджує він зайву істерію, що трішки дхне ринком, до наших культурних відносин.“ 7. „Цитатність“ Донцова „трохи сумнівна своєю вартістю й доцільністю...“ 8. Мова: „дуже слабке місце Донцова“; „стиль дуже часто дхне жаргоновими познаками українського Львова XIX ст.“ 9. „Тенденційна нелітературність журналу, зумовлена браком художнього критерия в редакції та змаганням редакції підпорядкувати творчість своїх співробітників вимогам „ідеольогічної лінії“ спричинює рівнож і жалюгідну нерівноцінність уміщуваного матеріялу.“ 10. „Байдуже відношення редакції до здобутків европейської художньої літератури, яка у „Вістнику“, на жаль, рівнож служить для підкреслення політичної лінії редактора...“

І таких точок можнаб навести ще 10: „все забиває реторика й дидактика, агіт-реклама і публіцистична сугестія.“

На всю цю спокійну і річеву аналізу відповів Донцов у 3-ій книжці „Вістника“ філіпікою, яка потверджує основні тези Крижанівського. Як звичайно, Донцов не відповідає на аргументи, а пояснює все особистими інтриґами. „Крижанівський лише длятого (dlatego, panie dobrodzieju!) розгнівався на „Вістник“, що його редактор не приняв до друку останніх кількох новель.“ Те саме було і є з усіма критиками „Вістника“: або зазіхають на посаду редактора цього органу, або цей орган не приймає їх до гурту своїх співробітників, що стають світочами, коли тільки там друкують.

Та ось найхарактеристичніша риса полеміки. Донцов для оборони наводить із **приватних листів** Крижанівського зперед чотирьох-пятьох років фрази, які мають бути доказом його прихильности до „Вістника“, — що більше: „демаскує“ його, бо наводить якийсь його погляд на Б. Лепкого. Цієї тотентотської етики притримувався Донцов завсіди; скрізь тільки нюшкує інтриґу.

Ось іще такий зразок чесної дискусії: У 4-ім числі „Назустріч“ написав я у статті „Казарня й касарня“ таке: „Суспільні боеві команданти у своїх проповідях на тему „нової“ літератури бачать увесь час перед собою „мужву“, якій хотять наказувати. Для себе залишають право муштрувати інших і хотять нас загнати до касарні, мовляв, ми дегенерати. Коли літературою займуться Мусоліні та Гітлери, аж тоді зможе вона обновити зігнилу Европу. А ми, бідні декаденти, так собі міркуємо, що Сталін робить те саме, тільки сильніше.“

Донцов наводить два останні речення, розстрілює слова „тільки сильніше“ і робить висновок: „Власне і тому М. Рудницький признав його авторитет у „Нових Шляхах“. Якби сильніше взялися до літератури Мусоліні чи Гітлер, їх — а не Сталіна — авторитет в літературі признав би М. Рудницький.“

Інсинуація їде на провокації і брехнею поганяє. Кожний розуміє тут, що Сталін тому „сильніший“, бо не вагається письменників висилати на Соловки і розстрілювати. Донцов прегарно знає, що за весь час своєї літературної праці я ніколи ні словом не виправдував насильства, як він саме це постійно робив і робить. І тоді, коли як боєвий соціяліст кричав, що треба викинути насильно релігію зі шкіл, і тоді, коли звеличував Вільгельма, і тоді, коли був на службі у Скоропадського, і тоді, коли став теоретиком „активного чину“ молодих „загравістів.“ Знає він теж добре моє відношення до „Нових Шляхів“ і всієї комуни, читав певно у свій час мою заяву на всякі наклепи, а проте далі „товче воду у ступі“ і пускає знову гадючки на чесних та ідейних співробітників „Назустріч“ — журналу наскрізь безпартійного, ні від кого незалежного, **і не хоче знати того всього, що там написане чорне на білому.**

Інсинуація їде на провокації і брехнею поганяє. Такою зброєю воює журнал, що „пропаґує потребу психічного переродження народу“!

М. Рудницький.

Не повелося!

Чергова невдача лету у стратосферу.

Як повідомляють часописи з Москви, під Ленінґрадом повторили спробу лету у стратосферу, на цей раз бальоном з автоматичними реєстраторами без обслуги, що мав по радіо повідомляти про температуру, тиск повітря й вогкість. Бальон долетів на висоту 18.500 м., де була температура 55 ст. нижче зера, але там поволока бальону трісла і приладя його, прикріплене до легкопадів, поніс кудись вітер. Догадуються, що ці легкопади осядуть десь у Фінляндії.

—o—

Демонстрації безробітних у Львові

ЛЬВІВ, 14. 3. ПАТ. Нині передполуднем намагалося яких 200 безробітних влаштувати перед воєвідством демонстрацію. Ліквідуючи її, арештувала поліція 10 агітаторів з комуністом Ол. Похмурським **на чолі**.

—o—

НОВИНКИ

— **12-ті Загальні Збори УКТОДІ** в суботу, 17. III. 1934 р. в год. 17, згл. 18 вечером, в салі „Бесіди“, Рутовського 22. 1254

— **Позір жінки!** Філія Союзу Українок у Львові повідомляє, що **16. ц. м.** (пятниця) в год. 6. веч. в домівці С. У. при вул. Підвалля 7, відбудуться ширші сходини членів. В програмі сходин реферат Ріплевої, на тему: Організація українського жіноцтва. За Видів: **С. Олесницька**, голова, **О. Голіян**, секретарка.

— **Знесення наглих судів.** У Вістнику Державних Законів оголошено 13. ц. м. розпорядок ради міністрів про знесення наглого поступування в справах за всякі кримінальні провини та державний злочин. Тільки в справах шпигунських задержано наглий суд. Закон увійшов у життя негайно. Як відомо, наглі суди істнували від 26. серпня 1932 р.

— **В справі податкових зізнань.** Міністер скарбу пересунув речинець складання зізнань про доходи на податковий рік 1934 фізичними і правними особами до 1. травня ц. р.

— **Безплатні ліки для державних службовців.** Міністерство суспільної опіки (департамент служби здоровля) вийшле до воєводів обіжник у справі приписування лікарств в обсязі безплатної лікарської допомоги для державних функціонарів. На кошт державного скарбу можна приписати державним функціонарям тільки ліки, виказані недавно у списку ліків для вжитку суспільних обезпечень, з виїмком біля 100 ліків, названих у згаданім обіжнику.

— **Ред. Микола Голубець приходить до здоровля.** Відомий наш журналіст і письменник п. Микола Голубець, що занедужав був перед кількома тижнями на запалення легенів та олегочної, приходить, як довідуємось, поволі до здоровля.

— **Хто виграв на льотерії?** В першім дні тягнення Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 8001. 50.000 зол. на ч. 126629. 20.000 зол. на ч. 100071. 15.000 зол. на ч. 155025. 10.000 зол. на ч. 52243. 10.000 зол. на ч. 89384. 5.000 зол. на ч. 28174, 162871. 5.000 зол. на ч. 73158, 81355. 2.000 зол. на ч. 1015, 42904, 85537, 113886. 2.000 зол. на ч. 38237, 81755, 151635, 135713. 1.000 зол. на ч. 81943, 35390, 37937, 127489, 141812, 139437. 1.000 зол. на ч. 49292, 79109, 118338. 500 зол. на ч. 25511, 27361, 71941, 97798, 109046, 128183, 140499. 500 зол. на ч. 13659, 86142, 82743, 165485. 400 зол. на ч. 14623, 16977, 31091, 37814, 40996, 60556?, 77125, 79596, 83909, 106429, 145435, 150809, 163269. 400 зол. н ач. 1821, 7748, 21109, 23652, 25623, 57002, 88869, 108392, 124399, 132439, 140757, 146083, 155780.

— **Семинарист паліем.** Суд присяглих у Львові засудив на півтора року вязниці Мих. Лучкевича з Белза за підпал. Скінчивши учительську семинарію, Лучкевич служив при війську, однак здезертирував і відсидів півтора року вязниці. Вернувши до дому, виправляв родичам авантури за те, що маєток записали сестрам, а не йому. Арештований за побиття родичів, утік з поліції і в ночі підпалив дім сестри, при чому згоріли також сусідські будинки.

— **Львівська хроніка.** Мих. Лучкевича з Белза, що підпалив свою сестру, бо батьки записали їй майно, засудив львівський суд на півтора р. вязниці. — Незнані злодії вкрали вночі з 12 на 13. ц. м. товарів львівським купцям Мантлеві з вул. Бема на 5000 зол. і Сінґерові з вул. Куркової на 1.000 зол. — Ів. Оришака арештували за те, що пускав в обіг підроблені гроші. — Купець Нойман вислав свого помішника з 1.500 зол. на пошту, а той взяв їх і досі не вернувся. — При реконструкції каналу біля головного двірця 50-літній Станислав Кухар упав до каналу і ранився тяжко в голову. — Арештовано Теодора Каганька, який, хоч жонатий, вимантив від служниці Катерини Сухої всі її ощадности, обіцюючи з нею оженитись і купив собі самхід. Продавши його втік до Олеська, де в подібний спосіб ошукав Марію Зарембу.

— **Спроневірення на почті.** В с. Любіні Вел. пов. Городок Яг. арештовано дві урядниці місцевої почтової аґенції, панну Стефанію Б. і сестру її вдову п. Марію С. Інспектор дирекції почт і телеграфів викрив при контролі недостачу 12.882 зол., якої обі не вміли пояснити. Почтовий скарб забезпечив свою претенсію на мурованій віллі в Любіні, що є власністю обох арештованих.

— **За підпал плебанії.** Перед судом присяжних в Перемишлі розпочалася проти Дмитра Містимця, Ів. Шевчука, Ів. Гузара і Павла Кучмака під закидом підпалення гр.-кат. плебанії в Любіню. Між обвинуваченими і гр.-кат. парохом о. Петром Підлуським прийшло до непорозумінь у звязку з будовою церкви. Тому що на розправі виявилися нові подробиці, справу передано назад слідчому судді.

— **На 10 літ тюрми.** Безробітного Осипа Нича зі Станиславова, що в осени мин. року з помсти вбив з револьвера директора лічниці в тому місті, д-ра Адама Ляхмунда, засудили у Станиславові після двохденної розправи на 10 літ тюрми.

— **Жахливе вбивство.** В с. Поточиськах пов. Городенка завважили оноді люди, що місцева склепарка Файнґольдова не відчинила пополудні крамниці. Кількох селян ввійшло заднім входом до її мешкання й застали тут змасакрованих трупів Файнґольдової і її чоловіка. Хто їх вбив — невідомо.

— **Краєва хроніка.** Львівський пройдисвіт Юзеф Пемпка пробив ножем кілька разів свого батька і за те його арештували. — Після днів процесу за великі зловживання присудив перемиський військовий суд пор. Поржницького на 4 міс. і вахм. Барана на 6 місяців вязниці. Барана крім цього здеґрадували. Прокуратор зголосив зажалення неважности. — Віллу архитекта Заремби в Бруховичах під Львовом, відому з голосного злочину Горґонової, виставлено судовим шляхом на ліцитацію. — В тартаку в Бібрці пов. Ярослав урвала машина робітникові Юркові Боровському руку по лікоть. — В Халупках пов. Ярослав відобрала собі життя Настка Онищак кинувшись у воду.

— **Польська хроніка.** В Челядзі арештовано місцевого урядового комісаря Ришарда Павара під закидом дефраудації з міської каси 10.000 зол. — На терені копальні Йовіш під Войковицями Коморними в часі добування засипало двох робітників.

ВІДГУКИ ДНЯ.

МИ В МОДІ.

Ніде правди діти — ми стали в польськім світі модними. Про нас не тільки „Бюлєтин Польсько-Український", „Сиґнали" і інші „Буюти Млодих", але й... Адольф Новачинський.

І не про молодців, гайдамаків, резунів, а про мистецтво. На всі боки: і поезія і проза і малярство і різьба і музика. Як з чародійного міха, летить і летить, що й не оглянешся. І то нараз, після довгої, предовгої посухи. Так начеб це не XX. вік, вік осілих націй, а часи мандрівки народів, а ми саме виглянули з непрослідженних степів Азії і показалися людям перед очі. Спершу до нас місіонарі зі словом Божим, а коли ми їх не зїли, тоді рушили всякі наукові експедиції. Нове племя, незнана мова, невідомі пісні, дивна ноша, звичаї та обичаї. Цікаво подивитися і іншим розповісти.

А тимчасом...

Цілі віки спільної історії, навіть місцями спільної державности, безпосереднє сусідство, а границя — як запевняють деякі — йде серединою подружого ліжка і — щойно в 1934 році деяке зацікавлення.

Але Богу дякувати і за те. Коли нами чужі зацікавились, та ще без нашого — так сказати — натиску, то виходить, що ми щось варті. Є і в нас щось цікавого не тільки для рапортів, не тільки для Союзу Народів.

Ми стали мистецько модні.

Дотого редактори, народ ліберальний, не самі про нас це і те, а ще наших просять. Ми — мовляв — знаємо, що щось є, але не знаємо докладно що.

І гарно.

Ліпше з певного джерела, хоч може трохи тенденційно, ніж з непевного джерела навіть без тенденції. Адже кожний поляк мусить сподіватися, що українець про українську літературу, музику, малярство — напише з прибільшенням, що зі слабих творців поробить добрих, а добрих дуже добрих, а з дуже добрих геніїв.

Але польські редактори не знають нашого брата. Він не тільки далекий від прибільшення, але дуже близький до применшення. На кожний спосіб задоволений, що може собі „жити", а гордий, що перед чужими.

Біля кожної критичної статті підпис, а біля кожного підпису редакційна замітка: „знаний". Є — не перечу — знані, але й є такі, що в нас не дуже. Та — думаю — хай виробляються спершу в польській мові.

Та ба! Колиж вони чи не трохи зачато виробляють.

Моє субєктивне враження таке, що й я потрафив би зліпити якусь (сяку-таку!) критичну замітку. Навіть польською мовою. Але, якби до мене за нею звернулися, то я загавсь би, а як би ще чужі, то я порадивсь би.

Чи не занадто виострені лясети похапали в руки панове критики?! Чи не за багато здорового тіла обрізували, щоби показати де є рана?!..

Цікаво як би ми так видавали числа наших журналів присвячених польському мистецтву і запросили польських критиків.

Направду булоб цікаво.

Мені здається, що тоді дуже докладно видно булоб: хто з двох сусідніх народів є вродженим адвокатом, а хто прокуратором.

Чи треба, чи не треба!

Галактіон Чіпка.

— **Чехословацька літературна нагорода.** Празька накладня „Мелянтріх" розписала бурхливу літературну нагороду за 1934 рік. На конкурс надіслали 93 повісти. Жірі вилучило з них ці твори, що зовсім не надаються до оцінки, а нагороду постановило розділити на три. Першу частину нагороди 20.000 ч. к., призначали повісті „Пісня о ружі". Показалося, що автором є відомий чеський письменник Ярослав Дуріх. Він свого часу впевняв, що зриває з гарним письменством. Видно змінив думку. Другу частину нагороди, 10.000 ч. к., жірі ухвалило розділити на дві частини. Пять тисяч ч. к. признали за словацьку повість „Зляти век". Автором цієї повісти є 30-літній купелевий лікар з Пищан Гейза Вамош. Досі видав він збірку новель „Едіпово очко", повість „Атоми Бога" та гумористичне оповідання „Яздецка лекція". Других 5.000 ч. к. призвали 23-літньому журналістові Ярославові Гумберґерові за повість „Мікулаш Дачіцки". Це його перша белетристична праця.

— **Воскрешають мертвих.** В останньому часі обійшла всією світовою пресою вістка про те, що вдалося Смірнову, московському професорові, зробити експеримент з воскрешуванням людей, які померли на серцевий удар. Вістка походить з Москви, тому її треба розглядати дуже обережно, як все інше, що має свій початок в Москві. Смірнов збудував спеціяльну помпу, яка побуджує людське серце до життя. Людина, що померла від удару серця, після ділання такої помпи на протязі 10 мінут отвирає очі, а до двох годин встає зовсім здоровий, якби з ним нічого ніколи не було. Цей експеримент можна зробити лише в тому випадку, коли мертвий ще не зовсім застиг. Колиб та вістка була правдива, то можнаб сказати, що люди вже дійшли так далеко, що можуть гратись зі смертю, як на шахівниці. Смірнов каже, що йому вдалось сказати смерті „шах", а сподіється дійти до того, що зможе сказати їй „мат".

— **Як Власта Буріян їхав на пиво.** В празьких часописах подибали ми звіт із судової салі з розправи проти відомого актора Власти Буріяна. Цей популярний комік є всесторонним спортовцем і автомобілістом. Має своє авто, яким радо ганяє по Празі й поза Прагою, бо вважає себе добрим шофером. Після театральної вистави вступає до ресторану на якої пів літри пива. Так було, як їхав недавно із жінкою з театру. І ледви випив пів літри, як до гостинниці ввійшов поліцай і простісенько до Буріяна. Буріян витріщив на поліцая очі, коли цей сказав, що він наїхав на прохожого. Буріян спитав тоді поліцая, хто з них обох більше винен. Поліцай твердив, що Буріян зачепив боком якогось прохожого та потояк йому шкоди. Той прохожий подав Буріяна до суду. Він подав двох свідків, Буріян трьох. Свідки того прохожого зізнали, що Буріян їхав скоро, не давав сигналів і не вказував напрямку. Натомісь зізнали три Буріянові свідки, тому він програв 3:2. Пошкодований відкликався до апеляційного суду. І тепер саме відбулася апеляційна розправа. І апеляційний суд признав правду Власті Буріянові.

— **Хто шукає, найде.** Живе у Франції чоловік, який зветься Анрі Фуяр. На його візитовій картці читаємо: „Авторизований пляжевий шукач". Його завдання, коли купелевий сезон вже скінчений він за відомом влади, шукає серед пісків і на насипах усякі речі, які купальники літом загубили. І ті купальники мусіли бути вже дуже розсіяні, як Фуяр веде собі дуже вигідне матеріяльно забезпечене життя. Але в тому ж Парижі він має суперника в шуканні. Правда — цей зовсім у іншій ділянці шукає. Між годинами 1 і 5 нічну він ходить за рейками трамваїв і збирає гроші, які прохожі в день згубили. Найбільше уваги прикладає до згинів рейок, бо в тих місцях найчастіше западають монети, а то й дрібні намиста. Щоби не схилятися, він має киййок, на кінці якого є електрична лямпочка і зеркальце.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому числі „Діла", у статті **„Основуймо фарми годівлі курей!"**, зайшли отсі помилки: 1) замісць удержання одної курки денно 1.8 сот., зложено: 18 сот.; замісць 5.000 зол. беремо за 1.000 когутиків, зложено: за 500 когутиків.

———o———

З музичного життя.

Попис елевів школи ім. Лисенка в Бориславі.

В днях 25. лютого і 4. березня ц. р. відбувся у нас попис елевів музичної школи ім. М. Лисенка, філія Борислав. Першої неділі попискувались учні молодших років науки, другої — старших і вищих. Програма обох імпрез була дуже різноманітна й добірна, а виконання її захопило всіх слухачів, які рясно оплескували молодих артистів.

Деякі з молодших елевів виказують непересічні здібности і роблять гарні поступи.

Тут ми чули навіть двох молоденьких скрипаків, учнів **проф. Н. Огродникової,** що було для зібраних милою несподіванкою. Чергової неділі мали ми справді духову насолоду. За 1 і пів години почули 10 фортепянових точок, що кожну — то кращу, в солях, на чотири руки, то знову на два фортепяни. Тут направді найбільше вдоволення найшла **проф. Н. Кулицька,** яка слушно збирала гучні оплески за овочі своєї 6-літньої праці в Інституті. А вже найбільшою атракцією для нечисленної нашої музичної публики була остання точка на два фортепяни (Бетовена Ц-дур концерт I. і II. ч.), який то твір прегарно відограла сама управителька нашого Інституту зі своєю найбільш заавансованою ученицею **п. К. Еківною.** Це був для нас справжній духовий пир.

Жаль лише, що не було нікого з централі.

Гість.

З судової салі.

ВІДГОМІН МАНІФЕСТАЦІЇ В ЧАСІ ЗЕЛЕНИХ СВЯТ.

Дня 5. червня м. р., в часі Зелених Свят, відбувалися в **Луці коло Львова** маніфестації з нагоди панахиди в честь погибших Українських Стрільців. Коло церкви висипала молодь високу могилу, а по церковній відправі учасники панахиди в числі около 4.000 зложили на могилі велику скількість вінків. Це дало притоку вмішатися в ці торжества поліції, так, що прийшло між зібраними і поліцією до сутички. Внаслідок того поліція арештувала кількадесять осіб, проти яких виготовлено опісля акт обвинувачення. Окремий акт обвинувачення виготовлено проти **Ярослава Городиського,** студента прав львівського університету, зам. в Луці, як „підозрілого в участи у збіговищі та в насильному замаху на функціонарів поліції".

Дня 23. жовтня м. р. відбулася проти нього перед окружним судом у Самборі карна розправа, на якій його засудили на **1 рік і 4 місяці вязниці за злочин з арт. 162 і 163 к. к.** Проти цього присуду вніс адвокат **д-р Рогуцький** зі Самбора апеляцію. Апеляційна розправа відбулася 10. січня і 6. березня ц. р. під проводом **с. о. Байорка.** Апеляційний суд у Львові змінив присуд самбірського суду в цей спосіб, що затвердив його щодо вини, натомісць **обнизив кару вязниці до 8 місяців** (отже на половину), із зачисленням попереднього слідчого арешту. На обох апеляційних розправах у Львові боронив обвинуваченого **пос. д-р Степан Біляк.**

ВОЛИНСЬКА МОЛОДЬ ПЕРЕД АПЕЛЯЦІЙНИМ СУДОМ В ЛЮБЛИНІ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Дня 2. березня ц. р. відбулася в Люблині апеляційна розправа від присуду окружного суду в Луцьку, котрим 4. вересня м. р. засуджено молодих селян з **Лаврова,** луцького повіту, за приналежність до ОУН, а саме **Ананію Закоштуя на 4 роки вязниці, Бориса Зарембу, Помяновського Віктора і Зацерковного Петра** на кару вязниці **по 3 роки, Федора Корольчука, Федора Помяновського, Миколу Никитюка і Левка Хвещука на кару вязниці по 2 роки,** а **Івана Остапюка на кару 1-річної вязниці,** з позбавленням усіх громадянських прав на 10 літ. Апеляційний суд у Люблині присуд цей в цілости затвердив. Обвинувачених боронив у цій справі перед судами в обох інстанціях **пос. д-р Степан Біляк.**

———o———

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

Проти українських аматорських вистав у повіті. Повітове старосто в Раві Руській вимагає при поданнях на дозвіл відіграти аматорську виставу на селі перекладу дотичної пєси на польську мову, і то в двох примірниках. А тепер пішло ще дальше, бо вимагає додатково точного викazу всіх осіб, що беруть участь у виставі і подання йому „відповідального керманича підприємства". Без того всього староство подання навіть не розглядає. Таке рішення дістав м. ін. амат. гурток кружка „Р. Ш." у Вербиці. Таку саму децизію дістав також і кружок „Р. Ш." в Гійчу. Тому прохаємо Головну Управу „Рідної Школи", як і Парляментарну Репрезентацію інтервенювати в цій справі у відповідних чинників, бо децизія та є нічим неузасаднена, тимбільше, що по нинішній день обовязує українське громадянство Східної Галичини мовний закон з 1924 р. При тому завважуємо, що предкладання примірника у перекладі на польську мову, хочби поминути навіть мовний закон з 1924 р., є неможливе, а це тому, що по наших селах нема заприсяжених перекладчиків, а годі хіба вимагати, щоби селянин з покінченою заледви народньою школою міг перекладати українські твори на польську мову, тоді коли він заледви вміє читати по українськи.

СЯНІК.

Свято Лесі Українки. В неділю 2. березня п. р. влаштувала філія „Союзу Українок" у Сяноні свято в шану Лесі Українки. Свято залишило миле враження. Бо дійсно і хорові виступи і реферат та деклямації складались у гармонійну цілість. Свято започаткував хор під орудою д-ра В. Блавацького піснею: „Слава їй, слава!". Опісля п. Оля Гарасимівна відчитала реферат про Лесю Українку, її життя та творчість, а маленька дівчинка К. Гошівна виголосила прегарно вірш „До жінок". З черги мішаний хор відспівав пісню „Місяць ясненький", а п. Оля Мішихівна виголосила з питомим собі хистом настроєвий і бадьорий вірш Л. Українки „Contra spem spero". На закінчення відспівав хор пісню „Минеться ніч", і вислухав національний гимн.

СПОРТ.

У. С. С. і Л. З. О. П. Н.

Тему, на яку хочу писати, порушував я вже мин. року в „Спортових Вістях“ п. н. „У. С. С. і Л. З. О. П. Н.“. Тому, що на статтю ту, хоч була дискусійна, ніхто ще досі в пресі не відповів, хочу порушити ці справи ще раз.

Як українські спортовці знають, між У. С. С.-ом та українськими дружинами, що грають у рамках Львівського Окружного Союзу Копаного Мяча (Львовскі Звйонзек Окренгови Пілкі Ножней — у скороченні Л.З.О.П.Н.) існує ворожнеча, а навіть пропасть, яку ще більше й більше фанатики з У.С.С.-у поглиблюють. Тут рішуче треба зазначити, що українські дружини з Л.З.О.П.Н.-у ставляться до УСС-у прихильно й дуже радо хотіли би з УСС-ом співпрацювати, що проти УСС-у ніколи не виступають! Але й святому може терпеливість нарешті урватись. УСС уперто стоїть на становищі, що українські дружини в ЛЗОПН-у — це „зрадники“, „хруні“ чи якісь-там „шуї“. Може офіціяльно УСС того не говорить, але **неофіціяльно..** (всі добре знаємо!). І УСС і „Україна“ (для скорочення словом „Україна“ буду заступати всі українські клюби, які грають у ЛЗОПН) мають одну ідею: піднести український спорт на можливо найвищий рівень. Ріжняться вони то ідеольогією. І чиж можна за те виливати на ті клюби всякі помиї? Хтож нині може ручити, хто йде правильнішою дорогою?!

У **всіх** ділянках нашого життя відчуваємо недостачу **фахівців.** Спорт відчуває це передовсім. Щоби спортом кермувати, треба бути вродженим спортсменом. Уявіть собі оперу, в якій директором був би напр. адвокат чи інжинір! Спорт треба розуміти. Люди, які попросту не орієнтуються в цілях спорту, для яких спорт є **виключно одним із засобів** до здійснення загальної ідеї (хоч і в такому випадку забувають, що спорт є **знаменитою пропаґандою**) — люди ті кермують у нас часто спорт. життям. Заки створити якусь ідеольогію, треба передовсім збагнути докладно життя, треба те життя знати і щойно тоді творити ідеольогію, нагинаючи її до життя. Тягнути силою корову за дах тому, що хтось собі в голові таке уроїв — це абсурд. Кожний, хто трошки в спорті орієнтується, знає, що в спорті конечна **конкуренція** (конкуренція сильніша), що без неї спорт не може як слід розвинутися, що спорт має виховувати фізично й морально громадян. Знаючи все те, щойно тоді можна творювати ідеольогію. Замикатись чи радше відмежовуватись у спорті від чужих — це просто гріх. Боятися того, що сусід міг би це використати як пропаганду заграничну, що, мовляв, „дивіть, яке у нас „всепуляжице“ — це пуста нісенітниця! Адже маємо багато доказів, що навіть там, де нема мови про „вспуляжице“, де воно взагалі немисливе — про нього наш сусід розписується. Це для нас не повинно й не може мати ніякого значіння. Чи за час своєї приналежности до ЛЗОПН „Україна“ перестала бути українською дружиною чи може не стоїть твердо на національному становищі? Чи пошкодила що польським спорт. товариствам їх довголітня приналежність до австрійського спорт. союзу — до часу їх самовистарчальности в дотичній ділянці спорту? І чомуж тоді ті, які і працю і час і гроші вкладають в „Україну“, мають бути гірші, з ті, які є в УСС (і дуже часто нічого не роблять!), це вже патріоти, герої!?

Щоб мені хтось не закидав, що я виступаю проти УСС-у, то зазначую, що всюди й завсіди тверджу, що УСС є конечний нарівні з „Просвітою“, „Рідною Школою“ й іншими установами, що він **мусить існувати** (інша річ, чи в такому стані, як він є нині). Про спорт думаю і як про спорт для спорту, і як про чинник високо виховний, і як про засіб до здійснення нашої загальної ідеї. І бачу, що те все можна погодити, тільки треба призадуматися і — що найважніше — **треба хотіти те все погодити.** А тоді і спорт нічого не стратить і національний характер спорту збережемо. УСС має бути організацією всенародньою, а не „принципіялістично-гуррапатріотичною“. Так як до „Р. Ш.“, „Просвіти“ чи кооперативи може належати ундівець, радикал, гетьманець, націоналіст чи соціяліст, таксамо й до **УСС-у мусить мати вступ кожний українець.** Обмежувати УСС до „гурапатріотів“ — це абсурд. Трохи доброї волі й все можна погодити.

От як я (і багато інших) уявляю собі український копаний мяч: І. дружина „Україна“ грає в ЛЗОПН, ІІ. і ІІІ. др. „України“ грають за мистецтво в УСС-і (причім ІІ. і ІІІ. др. можуть грати і в І. др.). Через контакт з сильнішими дружинами користає І. др. „України“, а від неї вчаться українські клюби з УСС-у. Через це автоматично підноситься рівень українського ко... УСС визначував би, котрі дружини могли би грати в ЛЗОПН, як тепер напр. „Україна“, „Пролом“, „Сян“, „Поділля“ і т. д., себто найкращі дружини кожної округи. На цьому **сильно зискав би** авторитет **УСС-у** і серед своїх і серед чужих. Треба би це докладно ту справу обговорити, передискутувати і спільну лінію, якою йшов би УСС та „Україна“, можна б **напевно** найти. Та вся біда в тім, що декому вбилося в голову „принцип“ і — краще хай Української Держави взагалі не буде, ніж вони мають зрезиґнувати зі „принципу“! Фанатиків тай годі! Їм на українському спорті так залежить, як псові на п'ятій нозі. Бо хто каже, що для добра українського спорту треба розвязати одиноку таку сильну українську гаківкову секцію „України“, або одиноку українську боксерську секцію „Пролому“ — це вже хіба позиція... ра. Розвязати — тай годі! Чекати, аж більше українських дружин спроможеться заснувати гаківкову секцію. Панове! Докиж ми будемо так чекати?! Так ми в усій нашій історії чекаємо й чекаємо... **Зачнім уже нарешті!!** А чи то стид учитись від чужого, від ліпшого, коли свого учителя нема? Правдивий спортовець ніколи не стидається признати чужу вищість. Хіба егоїст, або раб!

Тою самою дорогою, що „Україна“, йде зрештою **„Русь“ і „Довбуш“.** Коли брати строго „принципіяльно“, то й вони не повинні грати в чеському й румунському союзі. (Там також є українські меншині дружини). І чи зле робить „Русь“ і „Довбуш“? Чи не пропагують вони українського імени серед чужинців саме лише тому, що грають у чужинних союзах?

Трохи доброї волі в радах УСС-у, а менше скоку та сліпого фанатизму — і цьогорічний сезон може зачатися в повній згоді між УСС-ом та українськими дружинами з ЛЗОПН.

Богдан Ліськевич.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича. Дрогобич.

15. ІІІ. „Сонце руїни“.

16. ІІІ. Ревія „Наша парада“.

Великий Міський Театр.

Четвер, 15. ІІІ. год. 7·30 веч. „Коршма під Білим Конем“. Абон. 14.

Пятниця, 16. ІІІ. год. 7·30 веч. „Коршма під Білим Конем“. Абон. 14.

Субота, 17. ІІІ. год. 3·30 попол. „Товаріш“. Ціни найнижчі. Абон. 13.

Субота, 17. ІІІ. год. 7·30 веч. „Коршма під Білим Конем“. Абон. 14.

Неділя, 18. ІІІ. год. 11 передпол. „Пан Володийовський“. Вистава шкільна.

Неділя, 18. ІІІ. год. 3·30 попол. Концерт Віденського Хлопячого Хору.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 15. ІІІ. год. 7·30 веч. „Кандіда“ Б. Шо. Премієра. Абон. 15.

Пятниця, 16. ІІІ. год. 7·30 веч. „Кандіда“. Абон. 15.

Субота, 17. ІІІ. год. 7·30 веч. „Кандіда“. Абон. 15.

Кіна.

АПОЛЬО: „Ягоди пекла“.

АТЛЯНТИК „Гроші на вулиці“, звук. комедія.

ВАНДА: „Бен Гур“.

КАСІНО: „Тото шибеник“, „Поворот до природи“, (фільма з життя нудистів).

КОЛІСЕЙ: „Світ слухає“, ревія „На весело“.

КОПЕРНИК: „Невидний чоловік“. (на осн. Велса).

МАРУСЕНЬКА: „Скандал у Будапешті“. (Секе Сакаль), ревія: „Весна та ми“.

МІРАЖ: „У тіні хреста“.

МУЗА: „Забавка“ (Евг. Бодо).

ПАЛЯС: „Пісенькар Варшави“.

ПАН: „Буря на світанку“ та ревія.

ПАСАЖ: „Пат і Патахон як хоробрі вояки“.

ХИМЕРА: „Чоловік, що вкрав серце“.

СВІТ: „Мата Гарі“.

СТИЛЕВЕ: „Гіркий чай мандарина Єна“ та ревія.

УТІХА: „Позвольте нам жити!“. ревія: „Парада гумору“.

Закордонне радіо.

Четвер, 15. березня 1934.

Відень (506.8) 20·00, 12·05 Концерт, 17·14 Фортепян, 17·35 Пісні, арії, **Прага** (470,2) 11·05 Концерт, **Париж** (1796) 21·00 „Ромео та Джульєта“ оп. Гунода, **Гайльсберг** (291) 16·00 Концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18·00 Романтичні пісні, **Мінхен** (405,4) 18·50 Спів (Бендер, бас), **Мілякер** (522,6) 17·30 Пісні, **Москва** (1714) 20·00 Концерт (вірменська й українська музика), **Будапешт** (550,5) 12·20 Концерт оп. орхестри, 19·30 „Гуніяді Ляслъо“ оп. Еркеля, **Міляно** (368,6) 16·45 Програма для дітей, 20·50 Прапсм. з „Ля Скалі“ „Палестріна“, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 17·00 Інстр.-вок. концерт, 20·45 Симф. концерт.

Пятниця, 16. березня 1934.

Відень (506,8) 17·30 Фортепян, 19·05 Привитання весни (поезії, пісні), **Братислава** (298,8) 19·20 Вок. дуети, **Моравська Острава** (1158) 12·35 Концерт, **Прага** (470.2) 21·00 Концерт. **Штрасбург** (349,2) 21·30 „Княжна долярів“ оп. Фаля, **Берлін** (356,7) 17·30, 20·10 Пісні, 20·30 Концерт іт. музики. **Кенігсвустергавзен** (1571) 18·30 Чотири пісні Фішера, 20·10 Симф. концерт, **Ляйпціг** (382,2) 20·10 „Евріянте“ оп. Вебера, **Будапешт** (550,5) 13·30 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 13·30 Легка музика, **Рим** (420,8) 16·00 Академія св. Сесилії (Вок. концерт Пошіко Бертрамелі), 20·45 „Сі“ оп. Масканія.

Львівське радіо.

Четвер, 15. березня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05 Мельодії з оп. „Коршма під Білим Конем“, (гр. плити), 12·35 Концерт (музика, спів), 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 „Танець, гумор, сантімент“ (гр. плити), 16·35 Завдання Червоного Хреста, 17·40 Господарський відчит, 18·00 Авд. „Обіти“, 19·03 Болгарська жінка, 19·15 Всячина, 19·25 Відчит, 19·40 Сніговий комунікат, 19·43 Спортові вістки, 19·55, 20·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Авд. з нагоди мадярського нац. свята, 20·20 Легка музика, 20·40 Техн. почт. скринька, 20·57 Трансм. з Міляна з театру „Ля Скаля“, концерт творів Палестріни (орхестра, хор); в перерві прелекція про Палестріну.

Пятниця, 16. березня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·33 Популярна музика з грам. плит, 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Дощ жемчугів (муз. репортаж), 16·40 Серед книжок, 16·55 Легка музика, пісоньки, 17·50 Наука стенографії, 18·00 Відчит із програми нар. шкіл: „Середовище та його роля“, 18·20 Спів, 18·40 Фортепян, 18·55 Грамофон, 19·03 Всячина та легкі гр. плити, 19·25 Фейлетон, 19·40 Спортові вістки, 19·43 Сніговий комунікат, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Засування симф. концерту, 20·15 Симф. концерт, 22·40, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові долар у приватних оборотах 5·28 зол.

Золото: Доляри 9·03—9·05. Франки фр. 35·90—36·20 Дукати 84·00—84·20, Корони 38·00—38·20. Рублі 46·00—47·20.

Срібло: Корони 0·30, Фльорени 0·75, Рублі 1·25.

На сьогоднішній варшавській біржі нотовано такі курси: Льондон 27·11, 27·10, Париж 34·95, Берлін 210·80, Ціріх 171·49, Амстердам 357·40, Прага 22·04, Міляно 45·50, Ню Йорк кабель 5·31·5, Ню-Йорк чеки 5·31·26.

ЗБІЖЕ.

Ціни пар. Підволочиська	від	до
Жито однопідне	13·75	14·—
Ціни парітас Львів	від	до
Пшениця двірська	20·50	20·77

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 14. ІІІ. масло 3·10, молоко —·18, сметана —·80, яйця 2·40—2·50

Тенденція на масло сильна, на молоко, і сметану удержана, на яйця слаба.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

Рід:	Добірні:	І-а	ІІ-а
Кури молоді на печення	1·75	1·50	1·00
Кури на росіл	1·75	1·50	1·00
Качки	1.65	1.40	1.00
Гуси	1.50	1.30	1.00
Індики	1.85	1.65	1.00
Пантарки за одну штуку		2.50	

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках . . „ 0·60
„ „ на першій сторінці . . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0·15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 180·—
„ „ 1/2 . . . . . 250·—
„ „ 1/4 . . . . . 130·—
„ „ 1/8 . . . . . 70·—